

Dr. Székely László – alapvető jogok biztosa
Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
1051 Budapest, Nádor u. 22.
(postacím: 1387 Budapest Pf. 40.)

Tárgy: utólagos normakontroll kezdeményezése
és hivatali eljárás vizsgálata iránti indítvány

Tisztelt Alapvető Jogok Biztosa!

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) 2014. június 16-i beadványában, hivatkozva a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Irodával (NEKI) 2014. február 27-én kelt közös beadvánnyal kezdeményezett, AJB-1474/2014. számon megindított vizsgálatra indítványozta, hogy a T. Alapvető Jogok Biztosa kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a lakások bérletéről szóló 25/2006. (VII. 12.) önkormányzati rendeletének a 13/2014. (V.12.) rendelettel módosított 23. § (3) bekezdésének utólagos normakontrollját.

Beadványunkban tájékoztatottuk T. Biztos Urat arról, hogy az alapjogsértő miskolci rendelet-módosítás további alapjogsértő helyi rendeletek elfogadását fogja generálni a környező településeken, hiszen a beadvány benyújtásának idején a sajtóban már nyilvánosságra került Sátoraljaújhely város vezetésének terve egy olyan helyi rendelet elfogadásáról, amely alapján öt évig nem kaphatna segílyt, aki abból a pénzből venne házat a zempléni városban, amelyet korábbi lakóhelye szerinti településétől azért kapott, hogy máshol telepedjen le.

A sajtóhír sajnálatos módon igaznak bizonyult: Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2014. július 10-i ülésén elfogadta 11/2014.(VII.10.) számú, a más önkormányzat által elköltözés céljából nyújtott pénzbeli térítés helyi intézkedéseiről szóló rendeletét (Rendelet), amelynek célja nyilvánvalóan Alaptörvény-ellenes, egyes rendelkezései pedig álláspontunk szerint részben törvényi rendelkezésekbe ütköznek, részben közvetlenül az Alaptörvényt sértik.

Fentiek miatt 2014. szeptember 12-én az 1. számon csatolt beadvánnyal (és szintén csatolt mellékleteivel) fordultunk a BAZ Megyei Kormányhivatal Törvényességi Felügyeleti Főosztályához. Kértük a Kormányhivatalt, hogy állapítsa meg, hogy a Rendelet rendelkezései sértik Magyarország Alaptörvényét és számos törvényi rendelkezést, és bocsásson ki törvényességi felhívást a rendelet képviselő-testületi hatályon kívül helyezése iránt (Mötv. 132. § (1) a)). Kértük, hogy amennyiben a képviselő-testület annak nem tesz eleget, a Kormányhivatal a rendeletet támadja meg a Kúria előtt (Mötv. 136. § (2)). Másrészt indítványoztuk, hogy a Kormányhivatal javasolja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszternek, hogy kezdeményezze a Kormányánál annak indítványozását, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangját (Mötv. 132. § (1) c), 136. § (1)).

Beadványunkra a Kormányhivatal a 2. számon csatolt, szeptember 22-én kelt levelével válaszolt, amelyben tájékoztatott arról, hogy egyrészt több hasonló önkormányzati rendelet született, másrészt az ezeket elfogadó önkormányzatok jegyzőivel szakmai konzultációt kezdeményeztek, hiszen az ő álláspontjuk szerint sem felelnek meg ezek a szabályozások mindenben a hatályos jogszabályi előírásoknak. A Kormányhivatal arról is tájékoztatott, hogy

az érintett képviselő-testületek – a jegyzők tájékoztatása szerint – elkötelezettek szabályozásuk mellett, így a Kormányhivatal törvényességi felhívásának tervezete előkészületben van.

2014. október 7-én kelt levelünkben (3. számon csatolva) kértük a Kormányhivatalt, hogy egyrészt küldje meg valamennyi, a „tárgykörben született” rendeletet, másrészt az azok ellen kibocsátott törvényességi felhívást is. E levelünkre decemberig – több alkalommal telefonon történt érdeklődésünk ellenére – nem érkezett válasz, ezért december 16-án a levelünkben foglalt kérdéseket ismételtén feltettük (ld. 4. sz. melléklet), felhívva a Kormányhivatal figyelmét arra, hogy közérdekű adatokat igénylünk, amelyek szolgáltatására törvény alapján határidő kötelezi a hivatalt. Vélhetően ennek köszönhetően a Kormányhivatal december 31-én kelt, e-mailben és postai úton is megküldött levelében (5. számon csatolva) válaszolt.

Eszerint BAZ megyében 2014. december 31. napjáig hét település - Abaújszántó, Hangony, Rudabánya, Sajókaza, Sátoraljaújhely, Szerencs és Vilyvitány – önkormányzatainak képviselő-testülete alkotott rendeletet a településükre más önkormányzat által nyújtott támogatással beköltöző személyekre vonatkozóan, továbbá Monok község önkormányzatának képviselő-testülete is elfogadott hasonló szabályozást, de az arról készült jegyzőkönyv még nem érkezett meg a kormányhivatalhoz. A fenti rendeleteket a Kormányhivatal megküldte számunkra, azokat az 5. számú melléklet részeként csatoljuk. Megállapítható, hogy többségében szinte szó szerint megegyeznek a rendeletek szövegei, amelyek korlátozzák a szociális/önkormányzati ellátásokhoz jutást, a közfoglalkoztatásban való részvételt illetve az önkormányzati lakástulajdonhoz vagy bérleti joghoz jutást.

A Kormányhivatal tájékoztatott arról is, hogy előzetes szakmai álláspontjuk szerint – egyezően a miénkkel - az érintett rendeletek jogszabálysértő rendelkezéseket tartalmaznak, amennyiben egyrészt a szociális ellátások tekintetében a szociális törvényben meghatározott juttatásokat, támogatásokat felhatalmazás nélkül kötik nem szociális szempontú feltételekhez, másrészt az egyéb önkormányzati ellátásokat és az önkormányzati tulajdont érintően diszkriminatívak.

Fenti információkon túl a Kormányhivatal lényegében szó szerint megismétli szeptemberi tájékoztatását, miszerint konzultáltak a jegyzőkkel, a képviselő-testületek elkötelezettek szabályozásuk mellett, a törvényességi felhívás tervezeket kiadmányozásra előkészítették. Mivel azonban ezen dokumentumok előkészítő szakaszban vannak, ezek megküldése nem áll még módjukban.

.....

Ahogy azt az 1. számon csatolt beadványban részletesen kifejtettük, álláspontunk szerint a sátoraljaújhelyi rendelet – azon túl, hogy törvényi rendelkezésekbe is ütközik – közvetlenül az Alaptörvényt is sérti, nevezetesen az abban garantált hátrányos megkülönböztetés tilalmát a tartózkodási hely szabad megválasztásához való joggal, a szociális biztonsághoz való joggal, a munkához való joggal valamint a tulajdonhoz való joggal összefüggésben. Tekintettel arra, hogy a további hat helyi önkormányzati rendelet lényegében ugyanazon rendelkezéseket tartalmazza, az 1. számon csatolt beadványunk indoklásában kifejtettek ezen rendeletek vonatkozásában is megállapíthatók. A beadványban kifejtetteket annyiban pontosítanánk, hogy mivel valamennyi rendelet – képviselő-testületek által elismert és kinyilvánított célja – egy bizonyos személyi kör elriasztása a településen történő letelepedéstől, megállapítható, hogy a rendeletek célja a hátrányos megkülönböztetés (még hozzá közvetve etnikai hovatartozás és vagyoni helyzet alapján) a szabad

letelepedéshez való joggal összefüggésben. Ezért álláspontunk szerint a rendeletek egésze sérti a törvény előtti egyenlőséget és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, így a rendeletek teljes szövegének Alkotmánybíróság által történő megsemmisítése szükséges.

Álláspontunk szerint alapjogi szinten is visszaes hatósági mulasztás, hogy a Kormányhivatal hónapok alatt (a sátoraljaújhelyi rendelet elfogadásától számítva fél éve, a TASZ első levelének kézhezvételétől számítva négy hónapja) – annak ellenére, hogy szakmailag egyetért – nem tett a jogkörébe tartozó hatékony lépést e súlyosan diszkriminatív szabályozások terjedésének megállítására, illetve a már elfogadott szabályozások hatályon kívül helyezése érdekében. Ezzel álláspontunk szerint a Kormányhivatal hozzájárul az alapjogok gyakorlásával összefüggésben is diszkriminatív szabályozások hatályban maradásához és terjedéséhez, közvetve mulasztásával tehát megsérti rendeletek által érintett személyek törvény előtti egyenlőséghez és egyenlő bánásmódhoz (Alaptörvény XV. cikk (1)-(2)) valamint a tisztességes hatósági eljáráshoz (XXIV. cikk) való jogát.

Fentiek miatt egyrészt **indítványozzuk**, hogy a biztos az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 2. § (3) bekezdésében biztosított jogkörénél fogva, az alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 37. § (1) és 24. § (2) bekezdései alapján kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a csatolt önkormányzati rendeletek Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálatát és indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság azokat teljes egészében semmisítse meg.

Másrészt **indítványozzuk**, hogy a biztos az Ajbt. 18. § (4) bekezdése alapján hivatalból vizsgálja meg, hogy a Kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárásának lassúsága és ezáltal hatékonytalansága önmagában nem okoz-e alapjogi visszasságot.

Végül **kérjük**, hogy a T. Biztos Úr tájékoztassa szervezetünket a AJB-1474/2014. számon indult vizsgálat állásáról.

Budapest, 2015. január 20.

Tisztelettel:

Dr. Kapronczay Stefánia
ügyvezető igazgató
Társaság a Szabadságjogokért

Mellékletek:

1. sz.: TASZ 2014. szeptember 12-én kelt beadványa a BAZ Megyei Kormányhivatal Törvényességi Felügyeleti Főosztályához, és annak mellékletei
2. sz.: a Kormányhivatal 2014. szeptember 22-én kelt válasza
3. sz.: a TASZ 2014. október 7-én kelt, Kormányhivatalnak címzett viszontválasza
4. sz.: a TASZ 2014. december 16-án kelt közérdekű adatigénylése a Kormányhivatalnak címezve
5. sz.: a Kormányhivatal 2014. december 31-én kelt válasza és annak mellékletei (a sérelmezett önkormányzati rendeletek)

